

Кафедра економічного проєктування та маркетингу

Схвалено:

На засіданні кафедри

економічного проєктування та маркетингу

Протокол № 10 від 28 травня 2024 р.

Завідувач кафедри _____ Валентин Гноєвий

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА СИСТЕМИ»**

Спеціальності: 015 Професійна освіта (цифрові технології)

Освітнього рівня: перший (бакалаврський) рівень

Освітньої програми: «Професійна освіта (цифрові технології)»

Спеціалізація: цифрові технології

Розробники силябусу навчальної дисципліни:

Болгар Тетяна Миколаївна– доктор економічних наук, професор кафедри управління та адміністрування

(підпис)

Викладач:

Болгар Тетяна Миколаївна– доктор економічних наук, професор кафедри управління та адміністрування

(підпис)

Силябус розглянуто на засіданні кафедри економічного проєктування та маркетингу
Протокол №10 від «28» травня 2024 р.

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Соціально-економічні процеси та системи
Шифр та назва спеціальності	015 Професійна освіта (цифрові технології)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	5 кредитів / 150 год Лекції: 34 Практичні заняття: 34 Самостійна робота студентів: 82
Терміни вивчення дисципліни	3 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	Залік

2. Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Болгар Тетяна Миколаївна	
Науковий ступінь	доктор економічних наук
Вчене звання	професор
Посада	професор кафедри управління та адміністрування
Контактна інформація викладача:	
E-mail	bolgar@ki-maup.com.ua
Контактний тел.:	+38097123432

3. Анотація курсу

Курс «**Соціально-економічні процеси та системи**» формує у майбутніх педагогів професійної освіти розуміння економічних і соціальних механізмів функціонування суспільства в умовах цифровізації.

Дисципліна допомагає студентам усвідомити, як соціальні, економічні й технологічні чинники взаємодіють у сучасній економіці знань, як формується цифрове суспільство та якою є роль освіти у цих процесах.

Особлива увага приділяється впливу **інновацій, цифрових технологій, штучного інтелекту, автоматизації праці** на соціально-економічний розвиток.

Дисципліна має інтеграційний характер: поєднує знання з економіки, соціології, менеджменту, публічного управління та стійкого розвитку.

Мета курсу: сформувати у студентів цілісне уявлення про структуру, динаміку й закономірності розвитку соціально-економічних систем у цифрову епоху, розкрити роль людини, освіти та технологій у цих процесах.

Предметом курсу є закономірності, структура та взаємодія соціальних і економічних процесів у суспільстві, трансформації, зумовлені цифровими технологіями.

Пререквізити: для успішного засвоєння курсу необхідні знання з дисциплін: «Академічні студії»; «Соціологія»; «Інформаційні технології в освіті»; «Педагогіка»

Постреквізити: успішне опанування курсу надає здобувачам вищої освіти необхідну теоретичну базу та практичні навички для подальшого поглибленого вивчення курсів, пов'язаних із менеджментом освітньої діяльності, вивчення педагогічної майстерності, професійного розвитку та самоменеджменту.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Дисципліна забезпечує формування наступних компетентностей та результатів навчання, визначених в освітньо-професійній програмі "Професійна освіта (цифрові технології)":

Загальні компетентності	K02 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
	K05 Здатність приймати обґрунтовані рішення
Спеціальні компетентності	K22 Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.
	K25. Здатність збирати, аналізувати та інтерпретувати інформацію (дані) відповідно до спеціалізації.
Результати навчання	ПР 22 Застосовувати програмне забезпечення для e-learning і дистанційного навчання і здійснювати їх навчально-методичний супровід.
	ПР 25. Забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.

4. Зміст навчальної дисципліни та розподіл бюджету часу

5.

МОДУЛЬ 1. СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Тема 1. Соціально-економічні процеси як об'єкт вивчення.

Поняття суспільства як системи. Взаємодія економічної, соціальної й технологічної підсистем. Закони розвитку соціально-економічних систем.

Тема 2. Типологія соціально-економічних систем.

Традиційна, індустріальна, постіндустріальна, цифрова економіка. Ознаки переходу до економіки знань і цифрового суспільства.

Тема 3. Якість життя та соціальна безпека населення

Стратифікація, соціальні групи, професійна мобільність. Вплив цифрових технологій на професії, зайнятість, освіту та трудові відносини.

Тема 4. Системний підхід у дослідженні соціально-економічних процесів.

Поняття елементів, зв'язків, цілісності, саморегуляції системи. Моделювання економічних процесів у цифровому середовищі.

Тема 5. Технологічні інновації як рушій соціально-економічного розвитку.

Вплив штучного інтелекту, автоматизації, великих даних на економіку та освіту. Соціальні наслідки технологічних змін.

МОДУЛЬ 2. ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ І СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Тема 6. Людський капітал в умовах цифрової економіки.

Інвестиції в освіту, розвиток компетентностей, цифрова грамотність. Освіта як чинник конкурентоспроможності держави.

Тема 7. Соціальна політика та інклюзивний розвиток.

Соціальні програми, цифрові сервіси держави, електронне урядування. Забезпечення доступності освіти, праці, послуг для всіх груп населення.

Тема 8. Економічна нерівність і цифровий розрив.

Як технологічні інновації впливають на розподіл ресурсів і можливостей. Шляхи подолання цифрової нерівності.

Тема 9. Глобалізація, цифровізація і сталий розвиток.

Глобальні соціально-економічні виклики: екологічна криза, автоматизація праці, зміни клімату. Принципи сталого розвитку та ESG.

Тема 10. Освіта як фактор соціально-економічного прогресу.

Роль професійної освіти у формуванні людського потенціалу. Цифровізація освіти як шлях до підвищення добробуту і зайнятості.

Таблиця бюджету навчального часу (год)

Тема / завдання	Бюджет навчального часу (год)		
	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студента
Модуль 1			
Тема 1.	3	3	6
Тема 2.	3	3	6
Тема 3.	3	3	6
Тема 4.	3	3	6
Тема 5.	3	3	6
Модульна контрольна робота 1			10
Всього за перший модуль			
Модуль 2			
Тема 6.	4	4	6
Тема 7.	4	4	6
Тема 8.	4	4	6
Тема 9.	4	4	7
Тема 10.	3	3	7
Модульна контрольна робота 2			10
Всього за другий модуль			
Всього годин:	34	34	82

6. Методи навчання та система оцінювання

Лекційні та практичні заняття проводяться у аудиторіях Інституту та/або з використанням технологій дистанційного навчання на платформі Zoom за допомогою поєднання різних форм та методів навчання.

Проблемно-орієнтовані лекції — обговорення сучасних соціально-економічних подій, економічних криз, рішень уряду.

Практичні заняття-кейси — аналіз реальних ситуацій (наприклад, вплив міграції на ринок праці України).

Проектна робота (ІНДЗ) — дослідження конкретного процесу або системи (наприклад, соціальна політика у вибраному регіоні).

Дискусії та дебати — “Ринкова економіка чи державне регулювання?”, “Чи справедлива нерівність?”.

Аналітичні вправи з реальними даними — робота зі статистикою Держстату, Світового банку, OECD.

Науково-дослідна робота (за бажанням): Участь у роботі наукових гуртків, підготовка доповідей для студентських конференцій, написання тез або статей.

Таблиця розподілу балів (Залік)

Тема/завдання	Робота на практ./семінар. занятті	Самостійна робота	Всього
Модуль I			
Тема 1.	2	2	4
Тема 2.	2	2	4
Тема 3.	2	2	4
Тема 4.	2	2	4
Тема 5	2	2	4
Модульна контрольна робота 1	10		10
Разом за I модуль	20	10	30
Модуль II			
Тема 6.	2	2	4
Тема 7.	2	2	4
Тема 8.	2	2	4
Тема 9.	2	2	4
Тема 10.	2	2	4
Модульна контрольна робота 2	10		10
Разом за II модуль	20	10	30
Залік			40
Загальна кількість балів за семестр			100

До заліку допускаються студенти, які виконали усі види робіт, передбачені навчальним планом. Підсумкова оцінка з дисципліни складається з двох складових: стартової (заходи поточного контролю, максимум 60 балів) та екзаменаційної (завдання на іспиті, максимум 40 балів).

Система оцінювання та вимоги.

Система оцінювання для такої дисципліни побудована так, щоб максимально заохочувати активну роботу студентів протягом усього курсу. Вона повинна об'єктивно відображати як теоретичні знання студента, так і, що найважливіше, його практичні навички.

Робота на практичних заняттях оцінюється за активністю, правильністю виконання завдань та здатністю пояснити свої дії.

Самостійна робота включає опрацювання додаткових матеріалів та виконання невеликих домашніх завдань (напр. дослідження впливу цифровізації на соціально-економічний розвиток регіонів).

Модульна контрольна робота складається з теоретичного тесту.

Залік передбачає відповіді на теоретичні питання (у вигляді тестових завдань) та розв'язання комплексної практичної задачі

7. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Excel / Google Sheets — побудова графіків, діаграм, аналіз динаміки показників.

SPSS / Jamovi / JASP — для статистичного аналізу соціально-економічних даних.

Google Data Studio / Power BI — створення візуалізацій і дашбордів.

Moodle / Google Classroom — організація навчального процесу, тестування.

Відкриті бази даних: Держстат України, UNDP, Світовий банк, OECD, Eurostat.

8. Політика курсу:

Відвідування: Обов'язковим є відвідування практичних занять, оскільки на них формуються ключові навички. Пропуски відпрацьовуються в індивідуальному порядку.

Дедлайни: Роботи, здані після встановленого терміну без поважної причини, оцінюються зі зниженням балу (мінус 20% за кожен тиждень прострочення).

Академічна доброчесність: Очікується, що всі роботи будуть виконані самостійно. Копіювання коду без розуміння його роботи та посилання на джерело розцінюється як плагіат і призводить до анулювання роботи.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68 - 74	D	задовільно	
60 - 67	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення навчальної дисципліни.

Навчально-методичний супровід дисципліни це сукупність усіх навчальних і методичних матеріалів, які використовуються для викладання курсу.

10. Рекомендовані джерела

Основні:

- Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С., Ілляшенко Н. С. Управління інноваційним розвитком в умовах технологічних трансформацій: монографія. Суми : Триторія, 2023. 228 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/9b7d9ff7-e338-460b-b82f-22d505944c58/content> (дата звернення: 16.05. 2025).
- Копчак Ю. С., Матвеев М. Е., Пугачов В. М. Трансформація сучасного менеджменту в умовах війни. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 51.
- Bandara H. After Action Review: What is it and How to Use it to Improve Team Performance. Creately. 2024. URL: <https://creately.com/guides/after-action-review/>

4. Бабенко В., Назарова Т. Стратегії і інструменти оцінки ризиків управління підприємством в кризових умовах. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2024. Вип. 3. № 4. С. 9–16. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240304.02>.
5. Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки: Збірник наукових матеріалів Х Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 квітня 2025 р.). – Дніпро: ДМетІ УДУНТ, 2025. – 227 с.
6. Квасницька Р.С., Кудрик Н.В., Хитра О.Ю. Система комплаєнсконтролю: підходи до побудови, принципи й етапи функціонування. The 5 th International scientific and practical conference «Modern science: innovations and prospects» (February 6-8, 2022) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2022. С. 609– 615.

Додаткові:

1. Болгар Т.М. Особливості нормативно-правового регулювання інформаційно-технічної безпеки. II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція "Актуальні проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку регіону в умовах сучасних глобальних викликів" (22 лютого 2024 р.). Кременчук: Придніпровський інститут МАУП, 2024. – С. 58–60
2. Arefiev S., Vasiutkina N., Arefieva O., Piletska S. Formation of an organizational and economic mechanism for increasing the economic stability of an enterprise in the management of intellectual property objects. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2024. Volume 9. № 1, pp. 296 – 301.
3. Khanin, S.; Dergaliuk, M.; Arefieva, O.; Murashko, M., Nusinova, O. 2022 Organizational-Economic Mechanism of Providing Sustainability of the Region's Development Based on the Impact of the Potential-Forming Space in Conditions of the Creative Economy Formation. *IJCSNS Science and Network Security*, 22 (2)6 348-356. http://ijcsns.org/07_book/html/202202/202202044.html
4. Бандоріна Л.М., Удачина К.О. Моделі економічної динаміки : навч. посібник. Дніпро : УДУНТ. 2022, 118 с.
5. Орлов І. В. Вплив штучного інтелекту на організацію бухгалтерського обліку та оподаткування підприємства. Актуальні питання економічних наук. 2025. № 7. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14768343>

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Державна податкова служба України. Електронний кабінет платника податків. URL: <https://cabinet.tax.gov.ua>.